

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 8 maal per jaar. Zesde jaargang nr. 4, juni 2018**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier, Jan
De Mont, Marc Muylaert,
Norbert Verbestel, RFV,
Marc Muylaert, Willy Bae-
tens, Roger De Pauw, Vik
Verheyden

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, maart, april, juni, augustus, september, november en december in digitale versie en op aanvraag in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december 2018 abonneren voor de volgende jaargang. **In de loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	De rode draad
Blz. 4	Terugblik
Blz. 5	Richard es dou
Blz. 8	Marie-Jeanne en Suskewiet
Blz. 11	Schoolpalmares uit 1853
Blz. 15	Klap van hier
Blz. 17	Wie is wie?
Blz. 18	Pitj'n en Pollit
Blz. 20	Oproep en dank u wel

Op de voorpagina: omdat iedereen meteen zou doorhebben dat het om de vijftigste editie van Rausa gaat, maakte Jan De Mont deze speelse collage.

Na vijftig jaar huwelijk viert een echtpaar een gouden jubileum. Wie 50 jaar wordt, heeft Abraham of Sarah gezien. Maar wat met het 50ste nummer van een tijdschrift?

Welk gangbaar adjectief of spreekwoord kan bij zo'n gelegenheid uit de kast gehaald worden?

En deze vraag is nu wel heel pertinent aan de orde! In februari 2013 hield onze erfgoedvereniging Rausa immers het allereerste nummer van dit gelijknamige tijdschrift boven de doopvont. Ondertussen, ruim vijf jaar later, dikte de teller al stevig aan. Met gepaste trots kunnen we de coverpagina van dit nummer opsieren met de gouden cijfers '50'.

Collectioneers die nauwgezet alle edities bijhielden, én bezoekers van de Rausa-webstek, kunnen de allereerste editie van het tijdschrift eenvoudig ter hand nemen.

Het volstaat dit debuutnummer eventjes te doorbladeren om de evolutie te zien die het erfgoedtijdschrift in die relatief korte periode doormaakte.

Als startende erfgoedvereniging nam de redactie in het eerste nummer logischerwijze vooral de nodige tijd en ruimte om het doel, de werking en de activiteiten voor te stellen. Negenenveertig nummers later kunnen we met een gerust hart stellen dat het voor de geïnteresseerde erfgoedliefhebbers intussen helemaal duidelijk is waar Rausa voor staat!

Markant is dat al in 't allereerste nummer artikels opduiken die nu het etiket 'vaste waarde' op gekleefd krijgen en niet meer weg te denken zijn als regelmatig terugkerende rubriek. Perfecte illustratie hiervan is de rubriek '*klap van hier*', waar het dialect nog gekoesterd wordt. Wie de activiteiten van erfgoedverenigingen uit de buurt wat volgt, merkt dat dit thema sowieso nog steeds zeer hard leeft. Het succes van de uitgave van een dialectwoordenboek of de verkiezing van het mooiste dialectwoord, zijn hier sprekende illustraties van.

Niet minder frappant: een oude foto van fotograaf Victor Evenepoel sierde de eerste voorpagina, en sindsdien brachten de foto's uit deze fotografiefamilie inspiratie voor (het opsmukken van) vele artikels.

Gestart als een bundeling van diverse, losse artikels over kleine en grote geschiedenissen in de Roosdaalse deelgemeenten, evolueerde het erfgoedtijdschrift meer naar themanummers waarin de bijdragen op éénzelfde rode draad focussen.

Voor dit vijftigste nummer grijpen we even terug naar het stramien van de begindagen. We zetten in een reeks uiteenlopende bijdragen een waaier boeiende mensen uit het Roosdaal van toen en nu in de kijker: een pionier uit de vrije radiotijd, een schoolpalmares uit 1853, een dame die drie Belgische titels haalde in het vinkenzetten en de herbergperikelen van een varkensboer. Daar nog een sausje Pamel's dialect bovenop en we hebben alweer een echte, klassieke Rausa.

En inderdaad, ik hoor het u terecht opwerpen: met het teruggrijpen naar het stramien van de begindagen heeft ook dit nummer toch opnieuw een thema, en is de cirkel helemaal rond!

Veel leesplezier met het vijftigste nummer van Rausa!

Bart Caulier

Van 27 tot 28 april woei er een artistieke wind, wabliëf? een artistieke tsunami door de gemeente. De organisatoren zorgden voor een unieke editie van **Kunstkijkers**. Kwaliteit, originaliteit en gemoedelijkheid waperden hoog in het vaandel. Met zijn tentoonstelling over Roosdaalse dichters in de erfgoedkelder legde Erfgoed Rausa ook zijn steentje in het bijzonder mooie artistieke Mozaïek.

Mocht die al bestaan, dan krijgt dit jaar de stuurgroep van Kunstkijkers van ons zeker de prijs voor culturele verdienste.

Op 27 mei sloegen de Heemkundige Kring van Gooik en Erfgoed Rausa de handen in mekaar om samen met de vereniging 'Water en Wind' een geslaagde tentoonstelling op te bouwen in afspanning Den Haas. Onze mensen zorgden ook voor gesmaakte vertellingen.

De Rausa-opendeurdag van 5 mei stond in het teken van onze erfgoeddagbrochure. De hele voormiddag mochten we enthousiaste mensen vergasten op een glaasje en prachtige, nooit of zelden voordien getoonde filmfragmenten uit de oude gemeentelijke verkiezingsdoos.

Vijftig Rausa's... we konden het nauwelijks geloven, maar we hebben het nageteld en... het klopt. Toen de redactieploeg nr. 1 verzond, was er naast veel enthousiasme toch ook wat vrees: hoe lang gaan we dit volhouden, vinden we genoeg onderwerpen om het een respectabel aantal jaren uit te zingen?

Wij hielden lijsten bij waarop namen werden genoteerd van mensen die misschien wel iets te vertellen hadden. Wanneer we ergens gingen aankloppen werden we steevast vriendelijk onthaald en verbaasden we ons vaak over de aangrijpende verhalen die deze mensen wisten op te diepen. Bijna elke keer kregen we echter ook te horen: "Weet je bij wie je ook eens moet gaan?". Het lijstje 'te doen' werd intussen een lijvig document. We liepen langs bij dichters en politici, we hoorden het levensverhaal van sportmensen en nederige huismoeders, we noteerden de frapatsen van flamboyante avonturiers en guitige dorpsfiguren. Maar altijd was er die verwondering over het feit dat achter elke mens een boeiend verhaal zit. Omdat we voor ons vijftigste nummer onze werkmethode willen trouw blijven, serveren we op de volgende bladzijden enkele gezellige babbels met mensen zoals jij en ik. Ook mensen dus met een verhaal.

"Richard es dou!" De vrolijke kinderstemmetjes klonken triomfantelijk in de zomeravond. Terwijl de ene zich naar de straatstoep haastte om de ijsventer niet te laten voorbijrijden, rende de andere naar moeder met het verzoek maar snel haar portemonnee te nemen. Meestal had ze daar alle tijd voor, want Richard had veel klandizie. Ouders hoefden toen in hun budget nog geen ruimte te voorzien voor play-stations of belkrediet. Het jonge volkje was toen meer dan blij met een paar bollen in een toeter of op een 'gallet'. "Smaak is één van de sterkste dragers van herinnering" zegt de wetenschap. Ik twijfel er geen ogenblik aan, want in de smaaktuin van mijn geheugen zijn de vanille-en chocoladebollen die Richard uit zijn mysterieuze zinken bakken schepte, opgeslagen voor de eeuwigheid.

En nu, zestig jaar later, mag ik een praatje slaan met de man die decennialang voor zoveel kindervreugde heeft gezorgd. We tekenden zijn levensverhaal op dat echter veel meer facetten heeft dan leverancier van culinair genot.

Richard Renders liet zijn eerste schreeuwkje in 1934 aan de Ninoofse steenweg in Poelk. Voor de niet-Roosdaalenaar: Poelk is het zuidwestelijke gehucht van Pamel, rond de N8 en tegen Meerbeke aan, waar de mensen niet spreken van "droue rei ouèr'n" (zoals de rest van Pamel), maar wel "draa raa aar'n", 'schoon' is niet 'skoeën', maar 'skeun'.

Het zat Richardke niet mee, want amper een jaar na zijn geboorte overleed zijn vader.

Moeder Zoë Timmermans bleef achter met de kleine Richard en ook de twee oudere broers en een zusje. Ze moest de eindjes aan mekaar knopen door het café 'De Gouden leeuw' uit te baten. Op het perceel aan de Rijstraat waar 'den ouën Gaë Lië' (zoals de mensen het pand vroeger noemden) stond, vind je nu een moderne zaak voor ergonomische stoelen.

Richard herinnert zich nog dat het er soms heel vrolijk aan toe ging. Zeker wanneer het kermis te Poelk was, kon je er terecht voor dikke ambiance. Het was bij hen het enige café in de buurt waar muzikanten kwamen spelen.

Dat was dan meestal Skabber, de accordeonist uit Kattem, die samen met 'batterist' (roffelaar) Tier van Mamakes het volk aan het dansen brachten. Dat maakte danig indruk op de kleine Rendensen, want drie van hen zouden later ook muzikant worden.

Richard kreeg zijn schoolse opleiding op een paar honderd meter van zijn huis in 't scholeke van Poelk waar meester Staels hoofdonderwijzer was en de graadklassen onderwezen werden door meester Pol Elpers en juffrouw Bertine. Maar vooral meester Rikus is Richard bij gebleven.

"Dat was een heel goede mens, streng maar rechtvaardig. Maar ook een plezante man die graag een stukje voetbalde met de kinderen. Al kon het ook gebeuren dat (in overeenstemming met de geldende pedagogische principes) sommige kapoenen ook bij hem wel eens over de knie werden gelegd en bijgewerkt met de regel".

Zoals dat toen ook de gewoonte was, liep voor Richard de schooltijd af op veertien jaar. Ook nu zou hij echter geen verre verplaatsingen moeten maken, want hij werd aangenomen bij 'Valderossa' het schoenfabriekje van Willy De Proost, die op dat ogenblik veruit de grootste werkverschaffer uit de streek was. Richard is er jaren 'snijder' geweest. Het leven is echter meer dan werken en zoals we al zeiden, de Rendensen hadden muzikale genen.

"Het zat in de familie, ook mijn broers Theo en Ghislain zijn altijd bij 't muziek geweest. Mijn trompet was mijn dikke kameraad. Ook in het leger is mijn instrument goed van pas gekomen, ik mocht daar immers mee spelen met een balorkest. Ik heb daar heel veel geleerd. Na 'den troep' speelde ik bij de Sint-Apolloniafanfare van Ledeberg. De repetities waren in het zaaltje boven de schrijnwerkerij van Fil Plas aan de Lombeekstraat (waar het stof altijd een vinger dik op de stoelen lag). Het was een schone tijd! Als we op 11 november voor 't monument gingen spelen of op een Sint-Cecilia, dan werden achteraf de cafés gedaan. Soms was dat maar met een kliekske van een man of vier vijf, maar toen kwamen de schoon 'valskes'

en 'marsjkes' naar boven. Muziek, dat zit in uw lijf, dat is iets dat ge moet gewaar worden en ge kunt er de mensen mee gelukkig maken. Dat was voor mij echt genieten. Zeker als ge dan met enkele goede muzikanten mocht samenspelen.

We zaten eens in 't stamineetje bij Falle, op de Keer. Toen was er zo'n ambiance dat Frans Tasselt bovenop de toog stond te spelen".

Richard had intussen wel zijn goesting gekregen van het leer snijden. Hij voelde dat er een 'commerçant' zat in hem en hij opende samen met zijn vrouw een specerijwinkel aan de overkant van de steenweg. En toen op een zekere keer...

"Ik ging eens naar Ninove naar een wielervedstrijd kijken. Daar kwam een man voorbij die ijscreem verkocht aan den arrivé. En ik dacht: dat zou ik ook wel willen doen.

Ik lei mijn oor hier en daar te luisteren en ik ben 'kreimboer' geworden. Ik had mijn vaste toer door Pamel, Ledeberg en Kattem. De combinatie met de winkel en de ijsronde werkte, maar ik kan u verzekeren dat, als ge in de zomer 's avonds maar tussen 10 en 11 thuis komt, dat het dan wel genoeg is geweest.

In die tijd was het hier ook elk jaar handelsfoor en ik was daar in contact gekomen met iemand die een crèmerie uitbaatte. Die overhaalde me om ook zo'n zaak te beginnen. Hij is me zelfs komen opleiden. Dat ging vrij snel vooruit en het resultaat werd beter en beter. In die tijd werd er ook al met poeders gewerkt waar gewoon water bij gemengd werd en hocus pocus 't was klaar. Maar ik schakelde over op verse melk die ik bij de boer ging halen en het verschil was zeer groot. De waardering van de klanten was navenant. Ik kocht een huis wat verderop en richtte er ons ijssalon in. Ik mag wel zeggen dat dit een succes is geworden. Op dat ogenblik zaten we echter ook nog met de specerijwinkel. Mijn vrouw zei: "Ge gaat er ne keer bij neervallen". Dus hebben we de winkel gesloten en enkel nog onze ijszaak gedaan. We zijn blijven wonen waar onze winkel was.

We hadden intussen ook een dochtertje gekregen en de toekomst lachte ons toe. Maar toen alles goed aan het lopen was is Maria, mijn vrouw, ziek geworden en daardoor is alles in het honderd gelopen.

Aanvankelijk wisten we niet wat het precies was, maar het ging altijd maar achteruit. Er werd op de duur zelfs gesproken om haar definitief op te nemen. Maar mijn dochter en ik hebben toen samen beslist om haar bij ons te houden. We hebben haar tot het allerlaatste met de grootste zorgen omringd, iets waar we nu nog altijd blij en ook wel wat fier op zijn. Het heeft ook gezorgd voor een buitengewoon goede band met mijn dochter”.

Je houdt het niet voor mogelijk, maar naast zijn drukke gezins- en beroepsbezigheden en de fanfare, had Richard ook nog een andere passie ontdekt: de vrije radio!

Wie in de jaren vijftig haar/zijn jeugd heeft beleefd, dweept met de stoute vrije radiozenders die vanuit geheimzinnige schepen de moderne hits lieten weergalmen door het nieuwe hebbeding, de transistorradio. Dat ging ook gepaard met de opkomst van een ander fenomeen: de disc-jockey. Waar hij het heeft geleerd, of hoe hij wist dat hij het kon, er is geen verklaring voor, maar Richard voelde dat hij voor dat soort werk in de wieg was gelegd. Samen met Theo Van den Borre, die aan de 'Belle' woonde, startte hij in 1965 een vrije radio op. Dé populairste piratenzender in die jaren was ongetwijfeld Radio Victoria.

Richard en Theo zochten het niet te ver en doopten hun nieuweling Radio Veronika (met een 'k' dus).

”Er werd uitgezonden vanuit een kamertje aan de steenweg. Omdat we niet genoeg bereik hadden zijn we nadien verhuisd naar de Belle. Daar hebben we een pyloon gezet van 25 meter. Het was allemaal wel spannend, want aanvankelijk waren wij ook echte piraten. De apparatuur kostte pakken geld. Dat haalden we uit reclame-inkomsten. Ook verzoekprogramma's brachten iets op. Maar radio maken is iets waar je door gebeten wordt zoals een atleet door zijn sport.

Het gevaar neem je er dan maar bij. Op een keer had een kameraad die bij de RTT werkte me gemeld: "Pas op, we gaan komen!". We hebben toen met enkele mensen, roef roef, alles ingepakt en weggemofeld. De naarstige inspecteurs stonden even later voor de deur maar konden dus niets vinden. We zijn toen zelfs nog naar Amsterdam een zender gaan kopen, een gewaagde smokkelonderneming. Als je het nu bekijkt, lijken dat misschien stomiteiten voor mensen van dertig, veertig jaar. Op een zeker moment zijn de inspecteurs van de RTT toch binnen gevallen toen ik aan het uitzenden was. Toen kon ik niet meer uit de voeten. Er werd een foto van mij genomen, van voor en in profiel, zoals bij de politie...

Veel schrik hadden ze me toch niet aangejaagd, want 's anderendaags waren we opnieuw bezig aan het uitzenden.

Dat we zo gebeten waren om voort te doen kwam ook doordat we echt wel succes hadden. Op ons hoogtepunt hadden we 25 medewerkers, wij zonden uit van half zeven 's morgens tot 22 uur. Iedereen moest een programma van twee uur in elkaar steken. We moesten ook onze eigen plaatjes kopen. Ikzelf had mijn programma op zondag van twaalf tot twee: 'Liedjes en melodietjes die ik niet vergeet'.

Er kwamen ook veel zangers langs om hun nieuwe 'hits' voor te stellen.

We hebben nog live gespeeld vanuit de handelsfoor, dat was toen in de zaal van 't Vlaams Huis, bij Pever.

Het hoogtepunt van het jaar was 'de show van Radio Veronika' eerst in zaal Roosdal, later in de Roosevelt in Ninove, waar we een serieuze stuiver aan overhielden.

We hebben na verloop van tijd ook alles in orde kunnen brengen om een vergunning te krijgen. We hebben het op onze frequentie 100.8 eigenlijk heel lang kunnen volhouden. Ik was al in de zestig toen ik er mee ophield”.

Terwijl we aanstalten maakten om afscheid te nemen en het drukke leven van Richard in een artikel te gieten, blijkt dat vlijtige Richard ook nog heel actief is geweest in een andere sector van het dorpse leven: de vinkenzetting! Tien jaar is hij voorzitter geweest van 'de Hopvink'. Maar dat verhaal laten we door iemand anders vertellen!

Marie-Jeanne en Suskewiet

Of het al dan niet terecht is dat dit gecompliceerde land aan de Noordzee een wat vreemde reputatie heeft, laten we in het midden. Dat je hier regelmatig op merkwaardige, licht surrealistische verschijnselen stoot, is onmiskenbaar. Neem nu het vinkenzetten. In Ieper waren ze daar al mee bezig in 1593. Het principe is sindsdien niet meer gewijzigd: vinken in een kooi tegen mekaar laten uitkomen in een competitie om ter meest 'suskewiet' te laten zingen. Toegegeven, vanuit dierenwelzijn bekeken zijn er ooit vreselijkere praktijken toegepast. Omdat men ondervond dat de vink in het donker beter zong, ging men hen gewoon blind maken. Gelukkig is dit al lang verleden uit, net als het ongebreideld vangen van de gevleugelde vriendjes. Sinds een briesende André Cools na een bijna regeringscrisis in 1972 de duimen moest leggen tegen een doortastende Leo Tindemans die de vogelvangst afschafte, is het ethisch gehalte van deze volkssport op een aanvaardbaar niveau gekomen. En wanneer een eminent geleerde als professor Katia Segers, de sympathieke Liedekerkse volksvertegenwoordiger, verklaart dat zij een grote boon heeft voor de vinkeniers, wat zou er ons dan nog weerhouden om dit stukje levend erfgoed eens in het zonnetje te zetten. Het feit dat wij in onze gemeente meervoudige Belgische kampioenen hebben wonen, is nog een argument op overschot. Wij dus naar de Lombeekstraat voor een deskundige uitleg door **Marie-Jeanne Van Schandevijl**.

Marie-Jeanne had van haar broer Eddy, die een fervent vinkenier was, de passie voor de *Fringilla coelebs* overgenomen. In haar geboortedorp Denderhoutem liet ze haar vinkjes al zingen bij de plaatselijke club. Toen de liefde haar naar Pamel bracht, verhuisde de sympathie voor het zangvogeltje mee. Meer nog, ze zou ze doorgeven aan haar zoon en kleindochter. Voortgaand op de verslagen in het keurig uitgegeven weekblad *A.Vi.Bo*, zien we dat onze dorpsgenoot al een behoorlijk palmares heeft gerealiseerd. Wij laten ons als volslagen leek dan ook graag door haar binnenleiden in een onbekende en fascinerende sporttak.

"Een vinkenzetting noemt men gewoonlijk een 'rit'. Zo'n rit duurt een uur, tenzij het heel erg warm is of pijpenstelen regent, dan wordt de termijn gehalveerd. Vroeger werd er bijna uitsluitend op zondagvoormiddag gespeeld, tegenwoordig kan dat op alle dagen van de week. Elke vinkenier is aangesloten bij een club. Voor mij is dat 'de Baarelvink Roosdaal'. Zoals dat bijna altijd het geval is, hebben wij ons clublokaal ook in een café, 'de Silhouette' hier wat verder op de Lombeekstraat.

Ik vertrek rond 8 uur om me te laten inschrijven. Om 8.30u wordt je nummer getrokken en dan ga je met je muiltje, je stoeltje en je stok naar de zetting, voor ons is dat de grote parking van de Proeftuin in Pamel, daar zitten we heel rustig.

Je gaat dan naar het nummer dat je getrokken hebt. Daar laat je jouw kooi achter en je neemt zelf plaats op het volgende nummer. Als ik bv. Nr. 10 heb geloot, dan staat mijn kooi op nr. 10 en zet ik mijn stoel bij nr. 11. Je mag dus nooit de zang van je eigen vogel opschrijven. Maar door het feit dat je naast de persoon zit die jouw vink moet quoteren, heb je toch er wat zicht op. Je kent trouwens het geluid van jouw vink. Je kan het dus eigenlijk wel een beetje in het oog houden of zijn gezang wordt genoteerd. Er loopt ook altijd iemand rond van het bestuur die toezicht houdt, maar er moet dus echt wel voor een deel gerekend worden op de eerlijkheid van de medespeelers.

Om 9 uur wordt dan een sein gegeven en vanaf dat ogenblik ga je voor elke zang met een krijt een streepje trekken op een vierkante stok. Er is er altijd wel eentje die inzet en op de duur zingen ze tegen mekaar op. Het is dus eerst wat 'pingen' (in gang komen), dat overgaat in 'suskewiet'. En dan zijn ze vertrokken in een wedijver om mekaar te overtroeven.

Wanneer je meerdere keren per week speelt, moet je ervoor zorgen dat je niet steeds dezelfde vink laat opdraven. Je moet er toch een dag of drie tussen laten want die beestjes moeten echt wel een zware prestatie neerzetten. Zo heeft Brit (een van haar vinken) vorige week op een uur 805 zangen laten noteren, dat zit in de veren! Sommige kampioenen halen tot duizend zangen en dan zijn die echt wel bekaf.

Na een uur worden de resultaten genoteerd en dan moet de schatbewaarder dat meteen opsturen naar het verbond. Voor ons is dat dus A.Vi.Bo. (de Algemene Vinkeniersbond).

Die nemen deze uitslag dan op in hun weekblad, daarin kun je ook vinden waar de volgende zittingen plaats vinden.

Elke club organiseert haar eigen kampioenschap. Je moet 10 ritten spelen om aan het kampioenschap deel te nemen. Wie op het einde van die reeks het meeste zangen heeft, is kampioen".

We vernemen van Marie-Jeanne ook dat geld bij deze sport zo goed als geen rol speelt. Je betaalt een inzet van anderhalve of twee euro en als je wint kun je al eens vier of vijf euro winnen.

Ik zit me al de hele tijd af te vragen hoe een vinkenier erin slaagt om zo'n beestje aan het verstand te brengen dat hij zoveel mogelijk moet zingen. Onze woordvoerster heeft ook hier een duidelijk antwoord klaar...

"Het is een kwestie van kweken en opleiden. Je moet zien dat je een goed mannetje kunt kopen en hopen dat die bij de vrouwtjes voor goede afstammelingen kan zorgen. Zo kun je op de duur zelf ook goede mannetjes kweken, waarmee je dan zelf nieuwe generaties kunt lanceren. Dan moeten de vinken naar de les bij de 'leermeester', een oudere vink dus. Om dat te doen lukken moet je als vinkenier wel enkele vaardigheden hebben opgedaan".

We inspecteren een muilt (kooi) en horen duidelijk 'suskewietwiet'.

"Luister," zegt Marie-Jeanne, "dit is een dubbelzang. Je hebt verschillende soorten zangen, maar het moet altijd eindigen om 'wiet'".

De doorwinterde vinkenier geeft zelf een aantal voorbeelden: "suskewiet of iede-wiet...."

"Het zijn de mannetjes die zingen, de 'poepkes' doen niet mee. Je moet wel weten dat de vinken maar een maand of drie zingen van april tot juni, want als ze beginnen te ruiven is het zingen gedaan. Het is dus een heel kort seizoen. Na die periode hebben de beestjes vakantie in de volière, gedurende de zomer, herfst en winter".

Het zijn bofkontjes, die vinken van Marie-Jeanne, want na amper drie maand werken verblijven ze de rest van het jaar in een mooie kooi in een kamer op de bovenverdieping. Geen wonder dat sommige vinken de kaap van tien jaar moeiteloos overleven. Ze heeft er een stuk of tien, ze kent ze bij naam, herkent hun gezang en zelfs sommige karaktertrekken.

Er komt ook aardig wat organisatorisch werk bij kijken. Marie-Jeanne is aangesloten bij 'de Bareelvink', oorspronkelijk was het lokaal bij Palak in Strijtem, maar die zijn gestopt en toen is de club verhuisd naar Pamel en heet nu officieel 'De Bareelvink Roosdaal'.

Kampioen Kjenta Van Laer

De posten van voorzitter en ondervoorzitter worden overigens door vrouwen bezet. Dan is er een penningmeester en een keurder. Die moet erover waken dat de vogel wel degelijk het juiste melodietje zingt. Als dat niet het geval is, kun je tegen de beslissing in beroep gaan en zelfs in hoger beroep (op gewestelijk vlak)! Soms is Marie-Jeanne tot vier maal per week met haar vinken naar een zetting! De grote wedstrijden worden vooral in de beide Vlaanders op stapel gezet. In Torhout heeft ze overigens al twee maal de nationale titel behaald. Ook zoon Bart Van Laer en zijn dochter Kjenta stonden al op het hoogste schavotje.

Toch gaat het de jongste jaren sterk achteruit met de vinkensport. Jonge mensen komen er nog zelden bij en het wordt steeds moeilijker om een bestuur te vinden.

Bij de familie Van Laer-Schandevijl blijft het suskewiet echter nog vrolijk klinken! Marie-Jeanne bereidt Amor, Patjn, Marco, Janneken en Brit intussen al voor om hen, wie weet, straks op het Belgisch Kampioenschap in Kortemark weer een beker met tricolore lint te laten winnen.

Wanneer je deze zomerdagen dus langs een stille straat wandelt en je ziet daar enkele tientallen mensen geconcentreerd zitten luisteren naar het gekwiet van de vinken in hun muilt, demp dan respectvol je voetstap en bedenk dat deze mensen met een heel groot hart voor de gevederde schepseltjes een van de zachtmoedigste sporten bedrijven die men zich kan inbeelden.

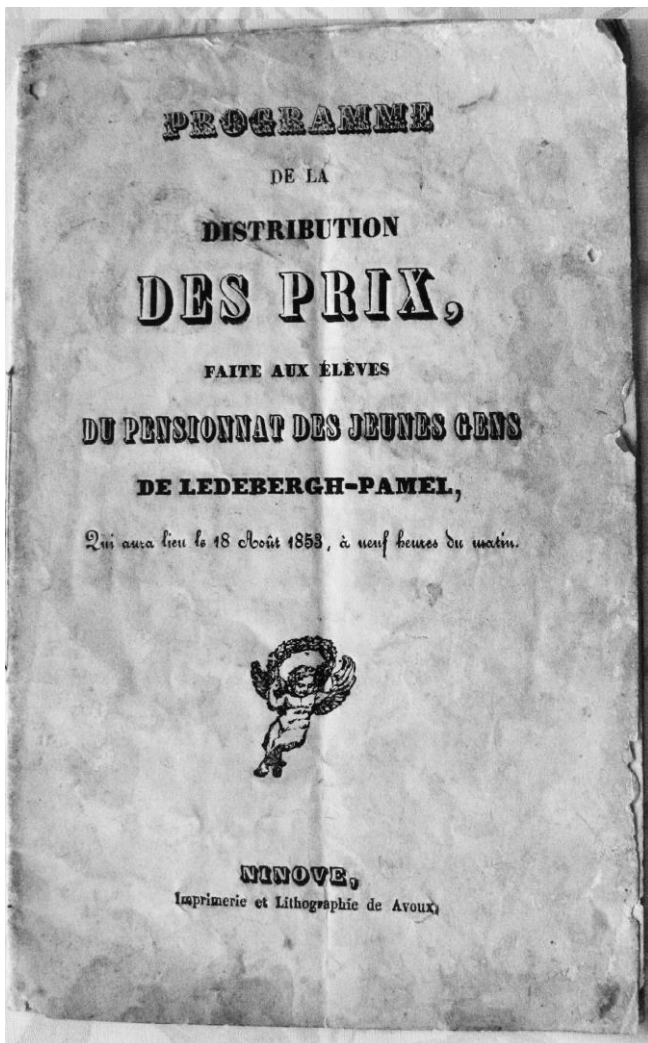

Een schoolpalmares uit 1853

Vik Verheyden, die met zijn stamboom diep in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek zit geworteld, heeft in zijn archief opnieuw een merkwaardig document opgediept. Eens te meer blijkt dat het Ledebergse pensionaat een echt laboratorium was voor de intelligentia uit onze regio...

Onder de oude papieren van mijn voorouders, die bewaard zijn gebleven, bevindt zich ook een 'Programme de la distribution des Prix' van de school van Pamel-Ledeberg uit 1853. In de jaren vijftig van de vorige eeuw bestond ook bij ons nog zo een programmaboekje, dat toen 'Palmares' werd genoemd.

Mijn vermoeden is dat één of meer broers van mijn grootvader hier op school is geweest. Onder de vele namen, die in dit schoolpalmares vermeld staan, is evenwel geen enkele Verheyden te vinden.

Ik vroeg mij dan ook af hoe dit palmares in onze familiepapieren terecht is gekomen.

Een aanknopingspunt vond ik in de boekhouding, die mijn grootvader Frans-Arnold Verheyden begonnen is op 30 november 1855, een paar weken na het overlijden van zijn vader Maximiliaan Verheyden.

Maximiliaan was weduwnaar van Anna-Catharina Eylenbosch, de zus van de Joannes-Franciscus, die kapitein was geweest van het Vrijwilligerskorps van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek tijdens de Brabantse omwenteling zoals u in een vorig nummer kon lezen. Na haar overlijden is hij hertrouwd met Catharina Vossen, met wie hij zes kinderen had. Zij is begin januari 1854 echter vroegtijdig overleden en hijzelf volgde op 15 november 1855.

Hun zoon Frans-Arnold, die toen pas 18 jaar was, moest vanaf dan instaan voor de boerderij en samen met zijn oudere zus Anna-Maria, ook zorgen voor de drie jongere broers die nog in leven waren. Vermoedelijk is dat ook de reden waarom hij toen meteen met een boekhouding is gestart.

In deze boekhouding lezen we wat hij in deze periode aan schoolgeld heeft betaald:

- 40 frank op 19 december 1855 "aen d'heer Borginon (Ledeberg) voor schoolgeld"
- 65 frank op 20 juli 1856 "aen het pensionaat te Ledebergh tot onkosten eens leerling"
- 60 BEF op 28 juni 1858 "tot voldoening van het alf pensioen van 4 ½ maend te Ledeberg"

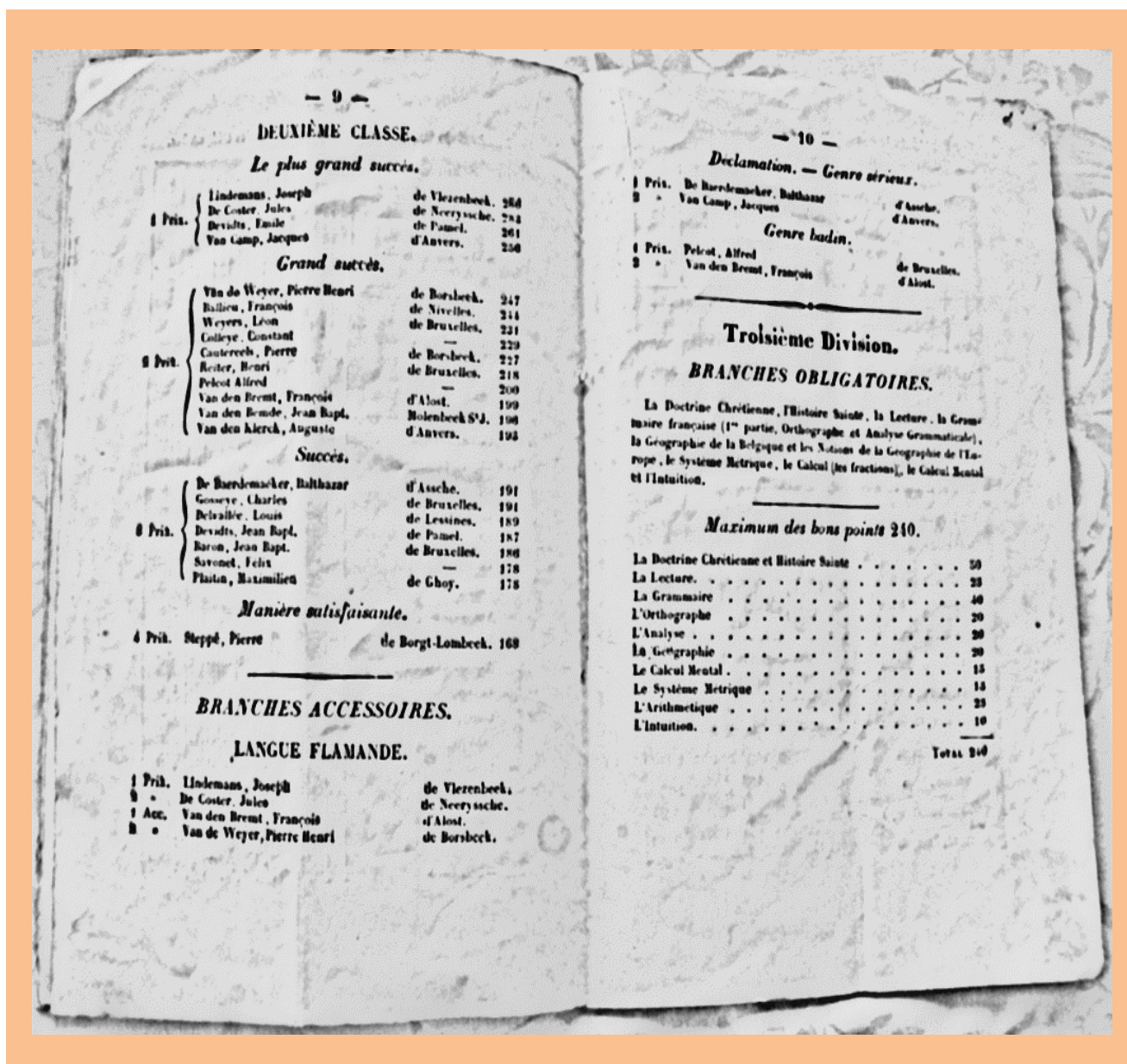
Ik vermoed dat zijn broer Daniël-Josephus (°4/7/1840), op dat ogenblik 15 ½ jaar, toen reeds thuis was gebleven van school. De eerste betaling van schoolgeld in december 1855 was vermoedelijk voor Petrus-Joannes (°22/1/1842) geweest, toen bijna 14 jaar, en deze is wellicht ook na dat schooljaar gestopt.

De tweede betaling in juli 1856 en de derde in juni 1858 waren denkelijk voor de jongste zoon, Franciscus-Constantinus (°2/3/1844). Vermoedelijk is deze na dat schooljaar ook gestopt, vermits hij toen ook 14 jaar was en er geen latere betalingen meer genoteerd zijn.

Het valt wel op dat er voor het jaar 1857 geen betaling van schoolgeld in zijn boekhouding staat genoteerd. Wellicht is Frans-Arnold dit toen vergeten, hoewel hij normaal alle betalingen en ook inkomsten minutieus noteerde en dit tot aan het eind van zijn leven in 1910. Ook kan het wel zijn dat Franciscus-Constantinus, die eind 1858 over-

leed, toen reeds sukkelde met zijn gezondheid en een hele tijd is thuis gebleven. Er staan evenwel geen dokterskosten genoteerd voor 1857, alleen 12 frank "aen den doctoer" in 1859, enkele maanden na zijn overlijden (ter vergelijking Maximiliaan betaalde omstreeks 1850 aan een inwonende paardenknecht gemiddeld 130 fr./jaar en aan een handwerker 110 fr./jaar). Maar dat moet ons niet verwonderen. Dokterskosten komen uiterst weinig in deze boekhouding voor. Dit schijnt er op te wijzen dat er maar zelden beroep gedaan werd op een dokter.

Het palmaresboekje van 18 augustus 1858

Het palmaresboekje beslaat 17 bladzijden. Zoals overal in onze streken werden de lessen hier toen in het Frans gegeven. Hoeveel leerjaren er precies waren kan uit dit palmares niet opgemaakt worden. De hier weergegeven foto van twee bladzijden van het palmares geeft wel een idee uit welke streken de leerlingen afkomstig waren en ook welke leervakken er toen gegeven werden.

De school te Ledeberg

Meer over deze school is te vinden op de website van Hubert De Bolle in de reeks "Roosdaal van A tot Z". Hierin staat onder meer het volgende vermeld:

In april 1713 kreeg Pieter-Aernout Lindemans van graaf Ferdinand d' Ongnyes, heer van Pamel, de toelating om op Ledebergdries met een school te beginnen, vermoedelijk in de gebouwen gekocht van Arent Evenepoel, waarin reeds een kleine kostschool bestond. In 1719 bouwde hij de school uit tot een ruimere kostschool met pensionaat en in 1729 kocht hij een aanpalende woning, wat erop wijst dat de school floreerde.

Hij werd achtereenvolgens opgevolgd door zijn zoon Frans-Ignatius in 1750, diens zoon Jan-Baptist in 1818 en diens zoon Jan-Baptist junior in 1827.

Waar vroeger hoofdelijk onderricht gegeven werd evolueerde het onderwijs naar klassikaal onderwijs en werd het Frans de onderwijstaal. Er kwamen zowel jongens als meisjes uit Pamel en van elders; externen die er 'schoolgelt' voor neertelden, internen of pensionairs die daarbij nog 'mondcosten' en inwoon betaalden.

De meisjes vormden een minderheid, maar de familie Lindemans zag groeimogelijkheden, vooral bij de burgermeisjes en wou hen door 'specialisatie' aantrekken.

Daarom, maar ook als gevolg van het invoeren van klassikaal onderwijs, splitste ze in 1829 de school in een jongenspensionaat en een meisjespensionaat.

Het jongenspensionaat bleef ter plaatse met Jan-Baptist junior als directeur en dit tot in 1855, toen hij ontslag nam omdat hij inspecteur van het onderwijs en ook provincieraadslid was geworden. Hij werd toen opgevolgd door zijn schoonbroer Jan-Baptist van den Eeckhoudt en dit tot 1869, toen de school haar deuren moest sluiten, mede door de opkomst ook in de omgeving van het gemeentelijk onderwijs dat kosteloos onderwijs aanbood.

Het meisjespensionaat, dat in 1829 was opgestart, bleef verder open, maar zou ook in 1932 de deuren moeten sluiten.

Prospectus

In een vertaling van een prospectus, die dateert van omstreeks 1855, is onder meer te lezen:

- Leerstof

"Het onderwijs, stoelend op de beginselen van de katholieke godsdienst, omvat de wetenschappelijke en beredeneerde studie van de Franse taal, waarvan de leerlingen zich gewoonlijk zullen bedienen, het Latijn, het Grieks, het Vlaams en het Duits, de briefstijl en de redekunst, handelsrekenen, aardrijkskunde, nationale en wereldgeschiedenis, boekhouding en handelscorrespondentie, lijntekening, schoonschrift, godenleer, voordracht, zang, natuurkunde, meetkunde en algebra."

- Kosten en voorwaarden

De kosten voor het volledig pension belopen 240 fr. per jaar (60 fr. per trimester) en voor een half pension 132 fr. (33 fr. per trimester). Men betaalt 6 fr. bij de aanvang en 5 fr. met nieuwjaar. Er zijn geen andere kosten.

De vergoeding wordt vooraf betaald en per trimester. Elk begonnen trimester is volledig te voldoen, uitgezonderd in geval van zware ziekte.

- Verdere gegevens

Het verlof begint op 8 september en eindigt op 1 oktober. Het wordt voorafgegaan van een oefening waarbij de leerlingen ondervraagd worden over de verscheidene takken van hun onderwijs en van een prijsuitreiking.

Het wordt de leerlingen toegestaan naar huis te gaan met Pasen, vanaf Witte Donderdag tot de maandag na Beloken Pasen. Niet verwonderlijk dat de internen hoofdzakelijk geboortig waren uit Brussel en omgeving (Sint-Joost-ten-Node, Anderlecht, Molenbeek, Elsene, ...), maar door de jaren heen zaten er ook jongens geboren (en woonachtig?) in Antwerpen, Edegem, Wommelgem, Schoten, Boom, Meerhout, Herentals, Schepdaal, Ninove, Denderhoutem, Nieuwenhove, Aalst, ... ook in Nijvel, Luik, ... rond 1857 zelfs een intern geboren in Parijs.

In 1838 telde de kostschool 'omtrent honderd leerlingen'.

Advertentie uit 1858

In 1858 trachtte directeur Jan-Baptist Van den Eeckhoudt nog pensionairs aan te trekken met volgende advertentie:

**AVIS
PENSIONNAT DE JEUNES GENS
ETABLI A LEDEBERG-PAMEL**

A 3 lieues de Bruxelles, à 5 minutes de la chaussée de cette ville à Ninove et à une lieue de stations de Ninove, Denderleeuw et Ternath. Cet établissement, favorablement connu depuis un grand nombre d'années, est situé dans un des endroits les plus salubres du pays.

L'enseignement comprend, outre le Français, le Flamand, l'Allemand etc, toutes les branches que comporte une éducation solide et soignée. L'instruction religieuse est donnée sous la surveillance et par le soin de MM. Les Eclésiastiques de la paroisse. On y prépare les jeunes gens aux examens des Ecoles Normales.

Le prix de la pension est de 300 fr. payable par trimestre. Pour les conditions s'adresser au Directeur du Pensionnat.

En wat kunnen we uit het hoger vermeld prospectus afleiden in verband met de scholing van de kinderen Verheyden?

Het schooljaar begon toen op 1 oktober en eindigde op 8 september en bestond uit 4 trimesters van 3 maand.

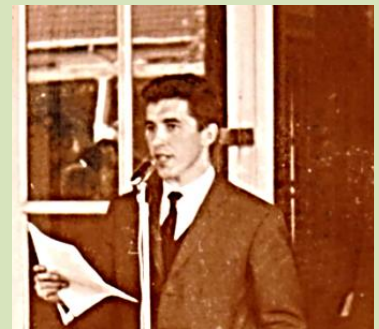
De laatste betaling van schoolgeld door Frans-Arnold was 60 frank op 28 juni 1658 voor 4 ½ maand in halfpension. Volgens de vermelde prospectus zou dit toen echter 33 frank per trimester geweest zijn, wat neerkomt op ongeveer 50 frank voor 4 ½ maand.

Bij de eerste twee betalingen, namelijk 40 frank op 19 december 1855 en 65 frank op 20 juli 1856, is niet vermeld dat dit ook voor halfpension was. Wellicht namen de kinderen toen nog hun boterhammen mee naar school, zoals ook nu nog veelal gebeurt.

Hoe deze bedragen berekend werden is niet duidelijk. Wellicht waren de cijfers, vermeld in de prospectus, nog niet van toepassing op de leerlingen zoals de kinderen Verheyden, die voordien reeds op school waren.

Vik Verheyden

Rechtzetting

Uiteraard doen wij ons best om juiste gegevens te publiceren. Maar soms kunnen wij de bal wel eens mis slaan. Zo vermeldden wij in ons vorige nummer dat Luc De Bolle een van de drijvende krachten was achter de verkiezing van de Jeugdburgemeester in 1965. Luc maakte er ons op attent dat het zijn broer André was die alle lof verdient. Wij zijn hem dankbaar voor de opmerking en wuiven hierbij André de wierook toe die hij in het vorige nummer moest ontberen.

Mè frans gelèk mè vlems.

Gust en Suzanne van Moesjes doen hun dagelijkse wandeling in het Pamelse groen langs 'de bunkers'. De picnicweide nodigt uit om te genieten van het zonnetje.

Gust: "Kom Sezanne, we gon ons een bétj'n op de bank zett'n, want mènne remmatis begintj mè ie seriëes pautn'n te speel'n."

Suzanne: "Zie ne kieë, Gist, aske zoeë rond a loengkt, de weireld is toch skoeën, è. Onze Lieven Ieër eit toch e stoltje van zè kinnen lauten zien mé zèn skeppink, nie wau? Allei, ge kintj ie ier'n in 't rond vei zien en ge valt bekanst oemvei aske ziet oe skoeën dat alles es. Ge ziet van iet Mieërbeek, Nouègem mé zènnen bos, Nienof mé zènnen bazeliek, de kerk van Paumel..."

Gust: "Ja mo ik paas dat ons Ieër zè personieël toch nie altouèd no zènnen baus geleserd eit. Allei, loengkt na ne kieë nau dènne stieëweg Brussel-Nienof: wat een lieëreke streep es da dé ons skoeën Paumel! Loengkt ne kieë nau den Dénjer: wat een lieëreke fabrikken stond'er genne."

Suzanne: "Och Gist, ge zètj weer on 't zau-gen. Zètj a en genietj een bétj'n van 't zonneken."

Gust en Suzanne vleien zich neer op de bank en genieten van de stilte tot er plots een wagen stilhoudt aan "de bunkers". Een jonge dame stapt uit en gaat richting Gust en Suzanne.

Suzanne: "Amai wat een sjikke koesj is da zeg!"

Gust: "En wat een sjikke madam!"

Suzanne: "Gist aaft a manier'n è. Ge ziet wel on da ménsj éje stap da ze iet komt

vraugen. Elpt de ménsjken in plosj van ee te beloengken."

Dame: "Madame, monsieur, excusez-moi de vous déranger. »

Suzanne: "Godmiljaar, 't es in 't Frans te doen."

Gust: "Lotj mouè mo doen, ik zal dat ie wel arranzjeer'n."

Suzanne: "Verdoemme Gist, ge kindj nog gieën skoeën vlems en ge wiltj in 't frans klappen."

Gust: "Ik kan mè frans gelèk me vlems. In 't zesde stidejaur emme 'k ik frans gekregen van mieëster Modest. Da was nog ne mieëster gelèk da z'er na gieën ne mieë mauken. Wétjtje wa da douène zouè? 't Gieën da 'k er nie vanzelf in krouèg, kloppe 'k er in, en 't gin da 'k er nie vanzelf ooët krouèg, kloppe 'k er ooët!"

Suzanne: "Ik kan mè veren stell'n da ge gouè veel klop g'ad étj..."

Gust: "Bonjour madam, je suis Gust et je parler france très bon. Vous pouvoir parler aussi dans la france, je tous bien comprendre."

Dame: "Excusez-moi, je cherche la maison communale de Roosdael."

Suzanne: "Wa zei ze? Gaut ze é kommiene doen?"

Gust: "Mo nieë Sezanne, da ménsj vraugt no 't gemantjnooës."

Suzanne: "Ze moet wel een bétj'n beiter klappen zè, want ik verston é nie goed."

Gust: "Awel, mademoiselleken, vous voir la églies te Pammèlle, et just a autre côté, vous avoir de maison van communale."

Dame: « Ah, la célèbre église de Paemel... »

Gust: "Mais madam, ici de maison communale van Roosdaal est a l'autre côte van de églies van Pammèlle. J'avois vous dire déjà."

Suzanne: "Gust ge ziet toch dat da ménsj gieël da gedoe van Paumel en Roeësdaul niet verstaot."

Gust: "Oe moenne'k é da tein ooëtleggen? Da de kerk van Paumel recht over 't gemantjnooës van Roeësdaul staut, en dat 't gemantjnooës van Roeësdaul op 't gemantjnooës van Paumel staut. Gau z'et tein verstaun?"

Azze 'k é zeg dat de kerk van Paumel en 't gemantjoeës van Roeësdaul op de brisselstraat ston, mo da de brisselstraut nie no Brissel mo no Okegem gaut, tein kan ze gielegans paraplie slaun."

Suzanne merkt dat ze zich beter niet meer moeit met het gesprek...

Gust: "Alors, je vous vais expliquer encore une fois très simple. Vous voir là églies. Et a la autre côté vous avoir de maison. C'est simple comme bonjour. Vous vouloir voir notre boeremaître et le collège de batto?"

Dame: "Oui, j'ai un rendez-vous avec votre bourgmestre. Et vous dites que de l'autre côté vous avez l'église de Pamel? C'est l'église qu'on voit d'ici ?"

Gust en Suzanne: "Oewie-oewie!!"

Dame: "Merci_beaucoup!"

Gust: "A zoeë een sjikke madam mé zoeë een sjikke koesj van nen otto. Ie es iet nie zjist Suzanne!"

Suzanne: "Volges mouè komt douè vé de kerk van Paumel dat op invall'n staut."

Gust: "Paas d'et."

Suzanne: "Of da 'k et paas? Nieë, ik ben d'er zeker van."

Gust: "Zegt dat 't nie wau is è. Ze gon ons kerk toch nie afbreken zeker!"

Suzanne: "Zeg nie mieër."

Gust: "Mo da gau nie wau zijn è. As ze eel'n da terr'n reskeren zet 'k me mé mèn ouègen louèf in 't portaul van de kerk. Ik spring vanop 't oeëgsaul no 't krooës van ons Ieër en ik pak zèn plosj in on zè krooës. Et zal over mè louèk zijn dat ze do oeëk mo ieëne stieën van ons kerk gon afbreken!"

Suzanne: "Allei Gist, aaft a kalm, seffes krouègde nog iet on a èt."

Gust: "Mè leiven zou 'k geven vé ons kerk! Oeër d't! Ik ben do gedipt, ik em do mèn ieëste kommiene gedaun, mèn plechtige kommiene, we zèn do getraad vé d'oeëgen van ons Ieër, ik wil dau oeëk begraven wer'n vé d'oeëgen van ons Ieër."

Suzanne: "Ja, en noenkel Evarist is do pa-seede jaur oeëk begraven. Mo aske in 't portaal zetj staun as ze do mé de kraun dee

de kerk zenjn gaun, zé je maskien nog rapper bè ons Ieër zijn as da ge zelf wiltj. Onnoeëzeleir!"

Gust: "En wa gon ze in de plosj zett'n? Een parking? E sjoppingcenter gelèk da ze in Nienof de Nienja gemokt emmen? Oe gon ze da tein noemen? De Pamela? Dau gonne 'k ik persoeënlèk e stoksken veren steken ze!"

Suzanne: "Ze gon d'er maskien e skoeën plaan van mauken?"

Gust: "E plaan? Wa ne naum gon z'er tein op plèkken? 't Stooëseplouèn!?"

Suzanne: "'t Stooëseplouèn? Ie is toch gieën stooëse?"

Gust: "Zist dovee, de brisselstraut gaut toch oeëk nie no Brissel! In Paumel zèn ze vé alles in staut! 't Stoemste 't ieëst!"

Suzanne: "Gist, aaft a kalm, nog ne kieë. Ge gotj weer last emmen van aèn bloed-drik. Ge ziet zoeë roeëd as een tommat. Den dokter eit a nog mo zjist straffer pil-leskes veren geskreven. Seffes krouègde ie nog een attak. Ik kan a nie reanimeren zè!"

Gust: "Kom, we zèn weg, Suzanne. Want ik vrieës er vee da ons Ieër zèn personnieël weer isj nie no élen baus gaut lester'n..."

Marc Muylaert

Wie is wie?

Wij hechten zeer veel belang aan de reacties en de voorstellen van onze lezers. Vaak zitten daar overigens bijzonder interessante suggesties bij. Neem nu het voorstel van Willy Baetens. Willy bezorgde ons al heel wat wetenswaardigheden over 'zijn' Strijtem en nu kwam hij op de proppen met een mooie schoolfoto uit begin jaren '50. Wij laten hem zelf zijn voorstel uit de doeken doen.

Gegroet, lezeressen en lezers van Rausa, en vooral die uit Strijtem en Borchtlombeek.

Hieronder zie je een foto die lang geleden werd genomen in de meisjesschool 'van 't klooster' (Sint-Franciscus) in Borchtlombeek. Mijn zus Annie, die geboren is in 1943, staat op deze foto, ik veronderstel dat die meisjes ongeveer acht of negen jaar oud zijn en dat de fotograaf dus rond 1952 moet langs zijn gekomen.

Wij zouden graag een beroep doen op u om alle meisjes te identificeren. Die oproep is natuurlijk niet bijster origineel, maar we gaan wel een stapje verder. Wij zouden naast de voornamen en namen ook een woordje uitleg willen krijgen over de persoon en eventueel over afkomst en familie. Ik geef een paar voorbeelden:

Sonja Verlie

Dochter van Angèle van de koster (Angèle De Wever). Sonja haar vader (Alfons Verlie) was koster in Strijtem en het gezin woonde

in het kostershuis (naast huidig café 'Het Jagershof'). Het kostershuis is intussen afgebroken en nieuw heropgebouwd tot twee sociale woningen (door Providentia). Alfons stierf in 1959. Met hem overleed ook de laatste koster van Strijtem.

Gilberte Van den Spiegel

Zij is de dochter van René Van den Spiegel en van Maria Appelmans ('Maria Baas' genoemd). Ze hadden een beenhouwerij op de Generaal de Farriastraat. De stam van de Van den Spiegels is geworteld op 't Sleest (wijk in Strijtem).

Hopelijk is jullie motivatie hiermee genoeg geprikkeld en mogen we op de redactie (rausa@skynet.be) of in mijn brievenbus (Rombautstraat nr. 2 in Strijtem), heel wat interessante gegevens ontvangen.

Willy Baetens

Regelmatig doen wij een oproep om mensen die graag vertellen of een goed verhaal aan het wit blad weten toe te vertrouwen, te motiveren om eens een stukje te maken voor Rausa. Wij prijzen ons gelukkig dat we op die manier al verschillende bladzijden boeiend proza mochten uitbrengen. Dit keer kwam er echter op de vleugels van de Mistral een tekst aangewaaid vanuit de Provence, zo'n 1000 km ver. Daar in de buurt van Carpentras, in zijn woning langs een door platanen omzoomde laan, vertrouwde Roger De Pauw zijn mijmeringen toe aan het blanke blad. Hij laat de pittoreske figuren uit zijn jeugd weer helemaal tot leven komen.

In mijn dorp in het Pajottenland, ligt 'de Klei', een straat die opklimt langs de scheiding van Pamel en Ledeberg. Daar woonden ooit twee merkwaardige figuren, burens van mekaar, van een soort die niet meer wordt gemaakt: Pitje Maris en Pollit de schoenmaker.

De eerste was mét en tussen de varkens groot gebracht. Later wroette hij dag en nacht om zijn biggen vet te mesten. Die zwijnen probeerde hij dan met zijn nederig handeltje aan de man te brengen om zo zijn gezin te kunnen onderhouden.

De tweede was, zoals gezegd, de schoenmaker van Leberg en omstreken. In zijn 'atelier', (een paar tientallen vierkante meter) zou, zoals in Likkerk, een kat tussen de rommel op de grond en tegen de muren haar jongen niet meer hebben gevonden. Nagels van alle grootte lagen her en der, leer in alle soorten en kleuren, tientallen schoenen, half of niet hersteld, gelapt of goed voor de vuilbak. Ik zie hem nog voor me zitten met zijn grote, blauwe schort, zittend op een stoel uit de oudheid, met afgezaagde pootjes, het aambeeld tussen de voeten,

Rausa jrg.6, nr. 4 Blz. 18

nagels kloppend in oud of nieuw leer (of in wat daarvoor moest doorgaan).

Beide personaliteiten waren mensen met een groot hart, goede vrienden, burens, bij wie het samen drinken van een jeneverke na een urenloze werkdag, belangrijker was dan rijkdom.

Wat ze ook gemeenschappelijk hadden en stof ter discussie opleverde, was hun liefde voor duiven. Ze waren duivenliefhebbers in hart en gepijnigde nieren, elk pronkend met hun prijsvliegers, hun 'blauwe geschelpte'. Als ze 's zaterdags hun kirrende aanbestedenen niet bij 'De Bast', het duivenlokaal op Leberg (naast Berloeëken), maar voor een lange vlucht in Gooik wilden inkorven, hadden ze natuurlijk een chauffeur nodig. Hiervoor deden ze een beroep op 'Frans va Lippekes', de zoon van Beir, de beenhouwer van Leberg.

Zo voerde Frans hen eens op een warme zaterdagnamiddag naar Gooik. Vóór ze daar aankwamen, deden echter de warmte en het weekendgevoel hun werk. Aan een klein café, uitgebaat door een halfblinde, dik gebilde bazin, werd dus halt gehouden. Het drogelevergevoel had de bovenhand gekregen en dus moest en zou er gedronken worden.

Pietje, die tijdens de voorbije week wat biggen en varkens van de hand had kunnen doen en in zijn verbeelding de zuur verdiende geldbriefjes nog zag, riep de bazin (een teken of gebaar zag ze toch niet) en bestelde een tournee.

Op het ogenblik dat de glazen bier door de mollige vrouw op tafel werden gezet en ze zich wat voorover boog om Pitjes glas aan te reiken, hield ze de vleeshandelaar verschillende ogenblikken roerloos in het vizier.

Foto: Café De Kroon in Gooik, verzameling Jozef Bultereys, met dank aan de Heemkundige Kring van Gooik

Haar ogen bleven, na een intense beeldvorming op haar niet zo goed meer functionerend netvlies, op de traktant gericht.

"Va woe komde gaaël'n?" vroeg ze op ernstige toon, alsof ze uit een advocatenfamilie kwam. "Va Poumel, va Leberg", antwoordden ze bijna gelijktijdig.

"Wel" zei ze, terwijl ze Pitjen nog steeds aanstaarde, maar nu ook met de vinger aanwees, "ga trekt goed op dane skelm, dannen bieësteverkuper, ba wie da 'k paseide monjd een vèrken em gekocht".

"Waster iet mis mè da bieëst?" vroeg Poliet om Pitje wat bij te springen.

"Zwèègt" zei ze, "dei zuig èèd mè zuveul geldj gekost en in plosj van der mè te kunnen kwèken, emme ze noeë nen tèèd moet'n afmouken... Afgang", vervolgde ze, "... alles liep er uit!".

Pitje, bij wie het glas nog niet van zijn lippen was geweest en dus bijna weer moest bijtanken, voelde nattigheid, warm en koud. Op zijn beurt keek hij nu met grote ogen naar de bazin, zich afvragend hoe hij zich uit deze knoop kon wringen.

Na een paar seconden antwoorde hij met een plechtige communicatiegezichtje: "Madam, gouè etj da verzekers ba onze Sis gekocht, wouèl'n trekken douneg nouèg opieën".

Die Sus moest natuurlijk nog geboren worden. Enfin, de duiven zijn in Gooik ingekorfd geraakt en op de terugreis werd er niet dieper op het cafébezoek ingegaan.

's Anderendaags, zondagvoormiddag, pufte het drietal met de 'constateur' weer richting Gooik.

Frans, die nog nagenoot van de houdgreep waarin Pitje daags voordien in het bezochte café was terechtgekomen, duwde bij het naderen van de plaats van Pitjes onheil op de rem. Hij wou de dag goed beginnen en stelde voor dat hij een rondje zou betalen. Onmiddellijk had Pitje zijn antwoord klaar: "Nieë Frans, radj mo voesj, ik gon nen toernee geven in 't dooëvelokoul".

Zoals zo vaak, hebben ze 's middags alle drie koude patatten moeten eten, want het is zoals altijd niet bij 'één tournee' gebleven.

Roger De Pauw

Pitje Mares met een ernstige blik... een zeldzame pose!

**Nu noteren in je agenda!!!!
Zondag 9 september
van 14 tot 17 uur:**

**Open Monumentendag
in 'De Majeur' en villa Vogel-
zang' aan de Rijstraat.
Tentoonstelling, vertellingen,
activiteit voor de jeugd**

Een oproep...

De tamelijk jonge oud-leiding, de al heel wat minder jonge oud-leiding en de frisse leiding van de plaatselijke Chiro-afdeling, m/v broeden op een groot project om al het beeldmateriaal te verzamelen dat ooit van de spelende, zingende, feestende, bivakerende jongeren is gemaakt. Zowaar een ambitieus plan! Omdat dit opzet ook wel recht in onze erfgoedwinkel past, zet Erfgoed Rausa hier graag mee zijn schouders onder. Heb je in een oude camera nog een vergeten 8mm-filmpje zitten waarvan je vermoedt dat je daar in je blauwe chirojurkje aan het stoeien bent of in je bruine hemd fiks op de openingsformatie staat, heb je nog attributen zoals fluitjes, riemen of andere prularia, laat het ons zeker weten. Je mag reageren bij rausa@skynet.be maar ook bij lize.dedoncker@hotmail.com.

Nog een oproep...

Van 3 tot 11 november organiseert Erfgoed Rausa, samen met de Cultuurraad een prestigieuze tentoonstelling als sluitstuk van de herdenking van WO1. Wie ons voor die periode verhalen, foto's of voorwerpen ter beschikking stelt, kan rekenen op onze eeuwige dankbaarheid.

En nog een oproep...

Op de **Open Monumentendag** van 9 september is **Poelk** aan de eer. Wie op zolder nog wat foto's heeft over dit gehucht, of wie in zijn memorie nog wat mooie verhalen of herinnering weet op te diepen, laat het ons zeker weten, wij komen graag naar je toe!
Contacteer ons op 054 32 33 64.

Een dank u wel...

Omdat in dit nummer de vink toch wel een belangrijke rol speelt hadden we de Roosdaalse Fotografenvereniging gevraagd om een paar kiekjes... he vinkjes. Wij kregen er een hele reeks, allemaal om ter mooist. Wij kozen er vogeltjes uit van Walther De Munter en Eddy Helsen.

